

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології
на тему:

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАГАТОЗНАЧНОЇ
(ПОЛІСЕМІЧНОЇ) ЛЕКСИКИ ТА ТЕРМІНІВ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Пяп01-20
факультету східної та слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми:
Японська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська
Бойко Юлії Володимирівни

Науковий керівник:
Родзінська Ольга Юріївна

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.	6
ПОЛІСЕМІЯ, ЯК МОВНА КАТЕГОРІЯ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	6
1.1. Визначення поняття полісемії слів й термінів та її особливості.....	6
1.2. Види зв'язків лексико-семантичних варіантів багатозначних (полісемічних) слів.....	11
Висновки до першого розділу.....	18
РОЗДІЛ 2.	20
ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЛІСЕМІЇ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ.....	20
2.1. Явище полісемії в японських дієсловах.....	20
2.2. Полісемічність іменників в японській мові	23
2.3. Полісемія прикметників японської мови	24
2.4 Складність відрізнати омонімію від полісемії в японській мові	26
Висновки до другого розділу	29
ВИСНОВКИ	30
要約	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	34

ВСТУП

Слово як елемент мови, що виражає окреме поняття, може бути однозначним і багатозначним, оскільки кількість предметів та явищ зовнішньої дійсності, відображених у свідомості людини, незмірно більша, ніж слів, що позначають ці предмети та явища. При цьому смислова структура слова утворює не просту сукупність значень та вживань, а деяку систему взаємопов'язаних та взаємозумовлених елементів.

Багатозначність (полісемічність) властива як словами, і морфемам, вона властива також і конструктивним об'єктам. Багатозначність характеризує переважна більшість слів, у чому легко можна переконатися, відкривши тлумачний словник будь-якої мови.

Актуальність теми дослідження полягає в причинах, таких, як:

1. Кожен день ми використовуємо полісемічні слова без зважання на їх багатозначність. Розуміння різних значень слів і контексту, в якому вони вживаються, є важливим для точної та ефективною комунікації в різних ситуаціях.

2. Полісемія може викликати неправильне розуміння, недоречне вживання слів і породжувати конфлікти. Уникнення таких ситуацій залежить від нашої здатності аналізувати та розуміти багатозначне значення слів.

3. Розуміння лексичних засобів тексту - знання значень слів та їх комбінацій - є важливим для підвищення рівня мовленнєвої компетентності учнів, студентів та інших людей, що не є носіями мови.

4. Тема полісемії також є важливим аспектом лінгвістики, а також літературознавства, мовознавства та інших наукових дисциплін. Вивчення багатозначності сприяє розвитку наукової теорії та практичних аспектів багатогранної та многозначної природи мови.

Таким чином, розуміння полісемії та її глибоке вивчення допомагає краще зрозуміти природу мови та лінгвістичних явищ, полегшує міжособистісне спілкування та підвищує якість наукового дослідження. Також варто зазначити, що дослідження проблеми існування явищ полісемії у галузевих термінологіях зумовлено наявністю низки негативних явищ, які є наслідком функціонування

багатозначності термінологічних одиниць у межах фахової мови. Взявши до уваги факти високої полісемії японської мови як субстрату японської літературознавчої термінології та півторатисячолітньої історії існування японського літературознавства, що є підґрунтям для розвитку полісемії, нескладно передбачити існування високого ступеню багатозначності досліджуваної лексики та термінології.

Український мовознавець і дослідник полісемії О. О. Тараненко вважає, що полісемічні явища найширше представлено в лексиці, що пояснюється більш індивідуальним, конкретнішим характером лексичних значень порівняно з іншими типами мовного значення і, відповідно, їхньою більшою кількістю та різноманітністю.

Об'єктом дослідження є полісемія.

Предметом дослідження є особливості функціонування багатозначної (полісемічної) лексики та термінів в японській мові.

Мета курсової роботи полягає у аналізі багатозначних слів та термінів в японській мові.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- розглянути визначення поняття полісемія та її особливості;
- охарактеризувати полісемію японської мови;
- з'ясувати явище полісемії в японських дієсловах;
- описати багатозначність іменників в японській мові;
- звернути увагу на полісемію прикметників в японській мові;
- розглянути різницю між омонімією та полісемією в японській мові.

При виконанні дослідження були використані такі **методи**, як проблемно-тематичний, описовий, синхроністичний, метод аналізу, бібліографічний.

Матеріал дослідження. Виконання даного дослідження проводилось на наукових працях таких дослідників, як Ляшук Н. А., Павлова О. І., Нікуліна Н. В, та інші. Перспектива подальшого дослідження проявляється в аналізі полісемії лексики та термінів ,як загально досліджуваного поняття так і саме в японській мові.

Наукова новизна і практичне значення полягає у більш детальному вивченні характеру впливу багатозначності (полісемії) на лексику мовної одиниці на прикладі деяких досліджень науковців та визначенні основних проблем розмежування омонімії та полісемії японської мови. Також результати роботи можуть бути використанні на уроках граматики , або ж як допоміжний матеріал при вивченні багатозначності.

РОЗДІЛ 1.

ПОЛІСЕМІЯ, ЯК МОВНА КАТЕГОРІЯ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Визначення поняття полісемії слів й термінів та її особливості

В сучасній лінгвістиці полісемія є важливою мовною категорією, яка досліджується в рамках лексичної семантики. Ця категорія досліджується за допомогою різних теорій, таких як теорії компонентної семантики, прототипної семантики та інших підходів.

Полісемія вивчається в контексті семантичної мережі, яка ілюструє семантичні взаємозв'язки між словами та їх значеннями. В рамках цієї категорії, досліджується як лексико-семантична сутність багатозначних слів та їх відтінки значень при використанні в різних контекстах.

Полісемія також вивчається в контексті прикладної лінгвістики, де досліджується використання багатозначних слів та їх вплив на зрозумілість текстів та комунікацію між співрозмовниками. Нинішні дослідження в цій області включають аналіз лексичної полісемії в онлайн-середовищах та використання алгоритмів машинного навчання для виявлення та розуміння багатозначних слів.

Тож можемо зазначити те, що полісемія є важливою категорією в сучасній лінгвістиці, яка досліджується в рамках лексичної семантики та має прикладне значення в аналізі текстів та комунікації між співрозмовниками.

Полісемія – також має певну семантичну єдність, що існує між значеннями слова та на основі загальних смислових асоціацій, відомих як метафоричні, метонімічні та інші переноси. По-іншому кажучи, між значеннями полісемічного слова існує певний семантичний зв'язок, заснований на загальних семантичних елементах. Однак зазвичай до полісемії відносять тільки лексичну багатозначність, тоді як термін багатозначність не має такого обмеження.

Поняття термінології та терміну дуже важливі в науці, термін забезпечує точність, ясність і розуміння наукового мислення. Однак, незважаючи на те, яке важливе місце посідають ці поняття у системі наукових знань і велика кількість

досліджень, до цих пір немає єдиної думки з цілої низки основоположних питань термінознавства: так, немає загальновизнаного визначення терміна, ведуться дискусії про вимоги, що пред'являються до терміну, його граматичної вираженості, не вирішене питання про місце термінології в складі мови і т. д.

Вивченням проблем термінології глибоко займалися такі лінгвісти Соколовська С. Ф., Комарницька Т. К., Малевич Л. Д., Нікуліна Н. В., Кантемір С. О. та інші.

Тож, тема багатозначності або полісемії є актуальною в дослідженні для багатьох мовознавців, що відображено у значній кількості наукових розвідок та монографій. Питання неоднозначності лінгвістичної термінології є предметом дослідження, Л.І. Булатецька пояснює це так: “Текст породжує складність розуміння традиційних лінгвістичних термінів через свій міждисциплінарний характер: він виступає одночасно об'єктом дослідження лінгвістики, теорії комунікації тощо” (Булатецька, 1991, с. 8).

Ще однією важливою темою в рамках теорії полісемії є дослідження її організації в ментальному лексиконі. Дана проблема займає розуми вчених протягом останніх двадцяти років. В рамках теоретичної лінгвістики отримала розвиток концепція лексикалізму, відповідно до якої в лексиконі має бути присутня вся інформація, що стосується дійсного, можливого і ймовірного поведінки слів. Виникла необхідність створення якоїсь формальної системи для вираження лексичної інформації. Предметом особливо пильної уваги став спосіб представлення і зберігання полісемантичності лексичних одиниць в ментальному лексиконі.

Деякі вчені вважають, що слово є у свідомості у всій системі значень, узуальних і потенційних, готових при необхідності спливати на поверхню.

Існує і протилежна точка зору, відповідно до якої в лексиконі присутнє базове, початкове значення полісемантів, а похідні значення виводяться відповідно до певних правил, які також зберігаються в свідомості. Дана теорія бере свій початок в психолінгвістичних дослідженнях, проведених на початку 1970-х років.

Так, А. Карамазза і Е. Гроубер, розглядаючи полісемію з точки зору психолінгвістики, вважають, що було б неекономно тримати в пам'яті всі значення

багатозначного слова, тому в ній зберігаються тільки фіксовані абстрактні стрижневі значення, а від них виробляються конкретні значення відповідно до даного контексту (Карамазза, 1976, с. 8).

Природні мови не можуть не розвинути багатозначності своїх одиниць, так як при їх обмеженому числі це дозволяє висловлювати набагато більше число значень, досягаючи мовної економії. Саме тому, полісемію можна вважати конститутивною властивістю природних мов.

Український мовознавець і дослідник полісемії О. О. Тараненко (2004) вбачає, що полісемічні явища широко представлені в лексиці, що трактується більш індивідуальним, специфічним характером лексичних значень стосунково з іншими типами мовних значень і, відповідно, їх великою кількістю та різноманітністю.

За підрахунками дослідників, серед багатозначних іменників у сучасній українській літературній мові (а в мові спеціального призначення, наприклад номінації, також найчастіше вживаються іменники) найбільш широко представлені слова з двома лексико-семантичними варіаціями (68%), за трьох - 20%, за чотирьох - 8%, за більшої кількості - до 4% (Тараненко, 2004, с. 466).

Звернемо увагу, що в загальнолітературній мові полісемія визнається закономірністю як органічною властивістю мови, але в термінології це один із визначальних термінів, що “неоднозначність має бути невід’ємною частиною нормативних термінів”, термін, протилежний загальноновживаному слову (25. с. 25).

Водночас безумовною є думка відомих термінологів про те, що семантичне поле терміна має бути односпрямованим. Як зазначає у своїй роботі і Л. О. Симоненко, вона заперечує наявність у терміна більш ніж одного значення, оскільки денотат конкретного терміна є науковим поняттям, а значення терміна є понятійним, або ж концептуальним (2007, с. 78).

Багатозначність або полісемія, визначається як “існування мовної одиниці, яка має більше одного значення у своїй семантичній структурі, тобто її присвоєння більш ніж одному об’єктному позначенню” (Тараненко, 2004, с. 465).

Звернемо увагу на наявність полісемії у загальноновживаній мові, лінгвісти пояснюють це різними причинами. За словами спостережень Л. А. Лисиченко

пояснює це, так: “багатозначність пов’язана з тим, що слово є асиметричною одиницею, тобто такою, у якій немає повної симетрії між планом змісту і планом вираження: не кожній одиниці смислу відповідає окрема одиниця мови – слово, інакше кажучи: одне слово може мати кілька пов’язаних між собою значень...” (1977, с. 22).

За словами дослідниці, вона наголошує на тому, що “полісемія забезпечує одну з важливих вимог до мови як до знакової системи – за допомогою мінімальної кількості знаків передавати максимальну інформацію, тобто вимогу економності знакової системи” (Лисиченко, 1977, с. 22).

Л. П. Солдатова вважає та зазначає в своїй праці, що розвиток полісемії зумовлений не законом «економії зусиль» і не прагненням до зменшення числа означених, а зовсім іншими причинами: по-перше, важливість закріпити наслідки абстрагувальної та аналізованої роботи мислення; по-друге, особливостями формування асоціативних зв’язків і умовами функціонування слова у мові, в тому числі впливом постійного контексту; по-третє, потребою засвідчити у мові відношення, які існують у навколишній дійсності (Солдатова, 2007, с. 8).

Також варто зазначити, що відповідно до дихотомії мовлення, основною одиницею лексичної підсистеми мови є лексема, а її реалізація в мові - лексико-семантичний варіант. В складі лексеми, лексико-семантичні варіанти утворюють внутрішньослівні зв’язки, що представляє собою одну із ілюстрацій системності лексики (Селіванова, 2010, с. 30).

Інакші значення багатозначних слів перебувають у певній залежності одне від одного і є взаємопов’язані. Основне (пряме номінативне) значення пов’язане безпосередньо з предметом і є основою, опорою для всіх інших (похідних) значень і вживань слова. Решта лексико-семантичних варіантів також виконують у мові номінативну функцію, але безпосередньо не вказують на предмет, а сприймаються через прямий номінатив.

Вивідне значення слова включається в його семантичну структуру, протиставляється їй, протиставляється початковому значенню і визнається новим у цій структурі.

Також простежується у літературній мові, коли одне слово може виражати два значення, проте це не означає, що в інших галузях не може бути багатозначного трактування певної лексеми.

І як наслідок, часто буває так, що полісемантичні терміни функціонують у межах однієї галузі літературознавства, що суперечить вимогам функціонального критерію. У літературознавстві японської мови є безліч полісемантичних термінів. Ось декілька прикладів:

1. Хайджін (俳人) – термін, який може мати два різні значення. По-перше, це традиційний японський поет, який пише хайку. По-друге – збирач та колекціонер старовинних предметів, мистецтва тощо.

2. Моно но аваре (物の哀れ) – термін, який означає буквально "печаль речей". Використовується для позначення почуття меланхолії та туги за минулим, яке переповнює людину при зіткненні зі швидкоминучістю життя.

3. Кіго (季語) – цей термін означає буквально “слово сезону” і використовується в хайку для вираження сезонності за допомогою слова, яке асоціюється з певним сезоном року. Однак, у Японії термін “кіго” також може використовуватися для позначення іграшок, різноманітних аксесуарів для дитячого кімнати тощо.

4. Танка (短歌) – термін, що може мати декілька значень, в залежності від контексту. В літературі це древня японська поетична форма з кількістю звуків в строфі 5-7-5-7-7. Однак, у Японії танка також може використовуватися як екран для чайного церемоніалу, як атрибут гри в Шьогі (японський шахи), а також як компанія-виробник електроніки.

Отже, це лише кілька прикладів полісемантичних термінів, які використовуються в літературознавстві японської мови і мають різні значення в залежності від контексту. Такі мінливість і різнобічність значень додають мові виразність та відтінок, але також можуть становити труднощі при перекладі і вивченні японської лексики.

Знавці-термінологи зазначають, що метафоричним переносом неможливо розвинути терміни багатозначності. “Власне терміни можуть бути утворені на основі метафоричного переносу значення загальноповживаного слова. Але всередині спеціальної сфери спілкування, у межах мови науки, у власне термінах метафорична багатозначність не розвивається” (Аністратенко, 2012, с. 66).

Багатозначність у результаті перенесення загальнолітературної полісемії на термінологію. Такі багатозначні слова в японській літературній термінології виникли внаслідок перенесення загальнолітературних слів і багатозначних слів, або їх частин на терміни. Таким чином, термін 和文 (вабун) у літературознавстві має два значення:

- 1) японська література 9-12 ст.;
- 2) мова японської класичної поезії, у якій вживалися слова виключно японського походження 和語 (ваго).

Цей приклад розкриває подвійне значення слова 和文 (вабун), спричиненого багатозначністю складового кореня 文 (бун) у загальнолітературній мові у словнику: 文 (бун) – література; писемність; текст; твір; (літературний) стиль; речення.

1.2. Види зв'язків лексико-семантичних варіантів багатозначних (полісемічних) слів.

Автори класифікують кілька типів двозначності лінгвістичних термінів:

- 1) Неоднозначність, що виникає внаслідок полісемії загальноповживаних слів; такі терміни уточнюють своє значення в контексті;
- 2) неоднозначність, що ґрунтується на метонімії (категоризації);
- 3) авторська багатозначність (концептуальна), що означає називання нового об'єкта чи поняття в термінах, які вже використовуються в науці, залежно від авторської позиції, приналежності до певної наукової школи тощо. Крім того, варто зазначити, що основними вимогами до терміну є його точність та однозначність.

Однак у реальній науковій комунікації вчені послуговуються не лише стандартизованою та однозначною термінологією. У сучасному термінознавстві існує кілька поглядів на термінологічну неоднозначність:

- деякі дослідники вважають, що термінологічна полісемія є негативним явищем і що двозначні терміни мають уникатися;
- полісемія має місце і виправдана в термінології, тому що термін – це насамперед слово, і йому природно притаманна багатозначність (Аністратенко, 2012, с. 68);
- багатозначність є характерним явищем терміну, тотожність терміну є лише тенденцією або ідеалом; (Левковська, 1962, с. 58) ;
- багатозначність терміну більш характерна, ніж моносемія, однозначність терміну "загальна помилка" (Котелова, 1975, с 184).

Синонімія, омонімія та полісемія термінів у парадигмі системно-структурних досліджень вважається негативним явищем, оскільки значно ускладнює нормалізацію та систематизацію термінів (Ляшук, 2001, с. 157).

За характером організації (залежності, мотивації) лексико-семантичних варіантів у багатозначному слові виділяються три основні типи полісемії: радіальна полісемія, ланцюжкова полісемія та радіально-ланцюжкова полісемія. От наприклад при використанні *радіальної полісемії* всі похідні (непрямі) значення походять безпосередньо від одного основного (прямого).

Беремо слово **початок**, яке набуло по меншій мірі п'ять значень :

- 1) те, з чого починається твір, фільм, спектакль;
- 2) перший момент вияву якої-небудь дії, явища, процесу; протилежне кінець.
- 3) вихідний пункт протяжності предмета, площини тощо, а також те, що прилягає до такого пункту; протилежне кінець.
- 4) зародок, першоджерело чого-небудь;
- 5) основа, першоелемент чого-небудь.

При *ланцюжковій полісемії* кожне наступне значення є похідним від попереднього.

Прикметник **дозрілий**, наприклад, має три значення:

1) який дозрів; дорослий;

2) який досягнув повного розвитку;

3)*перен.* який повністю сформувався (про абстрактні поняття — гнів, розум, любов тощо).

Тут друге значення мотивоване першим, а третє — другим.

I на останок *радіально-ланцюжкова полісемія* поєднує в собі два названих вище типи, тобто паралельну підпорядкованість і послідовну залежність.

У слові **зерно** виділяють п'ять значень:

1) насіння росли

2) дрібний плід хлібних злаків;

3)*перен.* зародок, початок чого-небудь ;

4)окрема дрібна часточка якої-небудь речовини; крупинка, краплинка;

5)*перен.* невеличка часточка, крихітка чого- небудь.

Також у японській мові можна виокремити такі види полісемії японської термінології, як:

- категорійна багатозначність (утворена внаслідок метонімії або синекдохи);
- метафорична багатозначність;
- багатозначність, що виникла внаслідок полісемії загальнолітературного слова, перенесеного до термінології.

Категорійна багатозначність, полягає в тім, що зміст поняття складається з ознак, які належать одночасно кільком категоріям, тобто полісемія утворюється внаслідок переносу значення на основі метонімії (означення результату процесу дії через назву дії тощо) або синекдохи (тип переносу значення за суміжністю, який базується на кількісному співвідношенні: більше визначається через менше, рід через вид, ціле через частину і навпаки).

Також було виявлено, що в японській мові існує три типи полісемії: ланцюгова полісемія, коли кілька значень створюються послідовно; радіальна полісемія, коли кілька значень створюються з одного основного значення; і складна полісемія, коли кілька значень створюються з одного значення.

Таким чином, однозначність і точність – ідеальні вимоги лінгвістів до всіх термінів, оскільки вони позбавляють учасників спілкування розбіжностей розуміти або застосовувати один і той самий термін. Проте “... неодмінним учасником цього процесу є мислення, яке безперервно змінює межі понять, що склалися, особливо в галузі теорії, і створює нові поняття ...” (Муравицька, 1964, с. 265).

Було висловлено дещо іншу думку Г. О. Винокуром, пояснюючи це тим, що “в ролі терміну може виступати будь-яке слово ... , термін – це не особливе слово, а лише слово в особливій функції” (Винокур, 1939, с. 5). Належність до певної термінології робить терміни незалежними від контексту та неоднозначними, на відміну від слів, які не є термінами.

Л. Д. Малевич був категорично проти двозначних термінів, але навіть незважаючи на вимогу однозначності термінів, у його роботах йшлося і про можливість деякої багатозначності термінів. Суть концепції полягає в тому, що “зміст поняття складається з ознак, які одночасно належать кільком категоріям” (Малевич, 2007, с. 40).

Історія термінології показує приклади компромісних рішень з приводу однозначності терміна та його двоїстої природи: “Термін, що функціонує в межах поняття науки, взаємодіє з іншими термінами-поняттями тієї самої науки, тим самим поміщаючи себе в двоїсту систему стосунків між загальною мовою і спеціальною наукою”. (Нікітіна, 1978, с. 31).

З приводу однозначності цього терміна Е. К. Дрезен, одного разу висловив таку думку, й зазначав, що “з погляду науки й техніки головним ... є не стільки те, щоб поліпшити форму терміну, а те, щоб удосконалити якість понять, зробити їх чіткими й визначеними” (Дрезен, 1933, с.71).

За О. О. Реформатським (1968), термін є однозначним тільки в межах області його термінологічного застосування: «термінологія для терміну є тим “полем”, яке дає йому точність та однозначність, поза яким слово втрачає свою характеристику терміну» (с. 103).

Термін концептуальний кваліфікує двозначність, спричинену розбіжністю наукових поглядів на те, що означає термін з погляду поняття, на відміну від

полісемії як лексичної (загальноприйнятої) двозначності, зафіксованої в словнику. Вона віддзеркалює різні ідеологічні, методологічні та когнітивні настанови авторів, їхнє різне бачення одного й того самого об'єкта пізнання та різне розсічення семантичного метапростору науки.

Це явище передує загальноприйнятій полісемії, що зустрічається в наукових поняттях, концепціях. Водночас слід підкреслити, що терміни, які характеризуються цим явищем, інколи подані в словниках як однозначні та багатозначні (полісемічні), але без явного визначення. Тож дослідники такі, як Б. Н. Головін, Р. Ю. Кобрін в термінології називають це “авторською багатозначністю”, І.С. Кулікова, Д. В. Салміна тлумачать це, як концептуальна різнорідність значення, Е. В. Скороходько пояснює це, під прихованою полісемією, варіативність, що залежить від автора, когнітивною полісемією, оказіональною полісемією (Ляшук, 2001, с. 159).

За характером організації (залежності, мотивації) лексико-семантичних варіантів у багатозначному слові виділяються три основні типи полісемії:

- радіальна полісемія. При радіальній полісемії всі похідні значення виводяться від одного твірного, наприклад, початок : 1) вихідний пункт протяжності предмета, площини тощо, а також те, що прилягає до такого пункту; протилежне кінець; 2) перший момент вияву якої-небудь дії, явища, процесу; протилежне кінець; 3) те, з чого починається твір, фільм, спектакль і т.ін.; 4) зародок.
- ланцюжкова полісемія. При ланцюжковій полісемії кожне з наступних значень виводиться із попереднього, напр. старий – 1) який прожив багато років, дожив старості; 2) (про неживу матерію) який існує довгий час (книжка, істина); 3) непридатне для користування (квиток); 4) те, що минуло (фасон, мода).
- радіально-ланцюжкова полісемія поєднує в собі два названих вище типи, тобто паралельну підпорядкованість і послідовну залежність лексико-семантичних варіантів багатозначного слова, наприклад: кубло – 1) заглиблення в землі, житло тварини чи комахи; 2) людське житло, оселя, дім; 3) звірята одного приплоду, виводок; 4) місце зосередження, притулок антигромадських, або

аморальних злочинник елементів. Сірий – 1) колір, середній між білим і чорним; 2) хмарний, похмурий; 3) нічим не примітний, невиразний (*Україна*, "Енциклопедія", 2000, с. 308).

Істотно те, що основне (первинне) значення цього слова полягає в тому, що воно безпосередньо називає вказаний предмет. Багатозначність слів розвивається на основі перенесення назв з одного предмета на інший. Свіжі значення завжди переносимі, що походять від первинних значень і мотивуються прямими значеннями. Підпорядкований механізму формування значення слів-полісемантів тобто багатозначних слів виділяють такі типи зв'язків між лексико-семантичними варіантами багатозначних слів: метонімічні (імплікативні, класифікаційні) і метафоричні (симілятивні) зв'язки між їх лексико-семантичними варіантами (Кочерган, 2003, с. 195).

Це інтерпретується в рамках концепції такого лінгвістичного явища як метонімія, й варто розуміти найменування того чи іншого предмета, або явища, перенесеного на інший предмет, або явище за суміжністю. Враховуючи, що метонімія зручна для використання в усному мовленні, тому вона продуктивна, стилістично виразна і не виходить за межі стилістичних норм.

Однак метафора має значення назви того чи іншого предмета чи явища, що переноситься на інший предмет чи явище за подібністю. Метафора має на меті точно визначити ідею про мовленнєвий предмет, вказуючи на конкретну видиму особливість.

Слід зазначити, що метафора не вказує на цю ознаку в її прямій формі, й безпосередньо не називає її, а формується шляхом заміни слова, що містить цю ознаку. Метафори неодноразово називають прихованими або скороченими (згорнутими) порівняннями (Селіванова, 2010, с. 2).

Метафора виникає у мовленні на основі:

- схожості форми, зовнішнього вигляду предметів, явищ, дій та ін.;
- на подібності кольору;
- на одночасній схожості предметів за формою і функцією;

– на близькості емоційних вражень людини від когось або чогось (*Словник української мови, 1970-1980, с. 78*).

Існування явища полісемії головним чином зумовлене протиріччям між обмеженою кількістю мовних одиниць і необмеженою кількістю предметів і явищ навколишньої дійсності. Однак часто це слово набуває нових переносних значень, коли йдеться про предмети, які вже мають загальноприйняті назви.

Як підсумок, явище полісемії існує в усіх мовних системах світу, оскільки багатоаспектність тлумачення окремого слова в реченні залежить від загального контексту та значення, у якому вживається та чи інша лексична одиниця.

В японській мові явище полісемії досить чітко зазвичай простеж

Питання про багатозначність, її природу та особливості порушувалося в роботах А. Дармстетера, Г. Пауля, М. Бреая, С. Ульмана, М. Бірвіша, Р. Якобсона.

Дослідженням полісемії займалися такі видатні вітчизняні вчені, як І. В. Арнольд, Ю. Д. Апресян, М. М. Покровський, А. А. Потебня, А. І. Смирницький.

Предметом жвавого обговорення були і залишаються регулярність полісемії, як її невід'ємної риси - Ю. Д. Апресян, Н. Н. Сальникова, Е. В. Кузнецова, З. І. Бабіцкене, С. П. Афанасьєва, Т. А. Алексеєнко, співвідношення лексично-семантичного варіанту в структурі полісемантів тлумачили М. А. Гопштейн, Е. В. Кузнецова, Л. М. Лещев, З. І. Харитончик.

В середині нашого століття в мовознавстві починає затверджуватися когнітивна парадигма. Цьому сприяв розвиток інформаційних технологій і досягнення певних результатів в області створення штучного інтелекту. Головною метою досліджень було відтворення механізму роботи когнітивної системи людини.

Досягнення цієї мети неможливо без вирішення проблеми багатозначності. Цілий ряд вчених вважають цю проблему однією з центральних в сучасній лінгвістиці Дж. Лайонс, Дж. Лакофф, М. Джонсон, Д. Круз, К. Бругман, Е. Світсер.

Когнітивні аспекти багатозначності отримали відображення в роботах багатьох вітчизняних С. К. Сеїдмамедова, Л. Б. Овакімян, М. Н. Лапшина, Л. М.

Лещев, Е. С. Кубрякова, М. В. Нікітін і зарубіжних лінгвістів П. Дін, Р. Джекендофф та ін..

Особливо слід відзначити вичерпний аналіз явища багатозначності, представлений в численних працях А. Залізняка. Кінець ХХ століття ознаменований новим піднесенням інтересу до багатозначності. З'явилися роботи, що мають величезне значення не тільки для когнітивних досліджень, а й для теорії значення в цілому.

Ранні дослідження когнітивної природи багатозначності по праву приписують досліднику П. Діну, який вважається одним з провідних фахівців, що займаються описом когнітивної природи багатозначності.

Теоретичними передумовами проведеного ним аналізу полісемії з точки зору когнітивної теорії з'явилися роботи Дж. Андерсона, присвячені створенню загальної архітектурної моделі пізнання, Дж. Лакофф і М. Джонсона по способам організації абстрактного знання і теорія релевантності Д. Шпербер і Д. Вілсона. П. Дін розробив свою власну теорію полісемії, яка інтегрувала все найкраще з перерахованих вище робіт.

На його думку, існують, принаймні, три основні речі, на які необхідно звертати увагу при розгляді питання полісемії:

- вибір сенсу (sense selection);
- семантична зв'язаність (semantic relatedness);
- категоріальна приналежність (category identity).

Таким чином, дослідження явища полісемії проводяться як вітчизняними так і зарубіжними вченими, про що свідчить кількість наукових розвідок та лінгвістичних гіпотез.

Висновки до розділу 1

Розглянувши питання полісемія лексики та термінів, як об'єкт наукового дослідження можна зробити такі висновки, що під визначенням полісемії прийнято

розуміти здатність терміну мати одночасно декілька значень, що інколи призводить до незрозумілого перекладу чи не розуміння побудови речення.

Японська мова схильна до наявності багатозначності, як у спеціальній термінології, так і в літературній мові.

У японській мові серед полісемічних термінів можуть зустрічатись такі різновиди полісемії: ланцюжковий при послідовному творенні значень полісеманта; радіальний при творенні кількох значень від одного головного значення та комбінований.

Тема полісемії в наукових колах є багато дослідженою, що можна простежити по кількості наукових статей та розвідок.

РОЗДІЛ 2.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЛІСЕМІЇ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

2.1. Явище полісемії в японських дієсловах

Японська мова відрізняється своєю граматиною в порівнянні з європейськими мовами та має свої особливості. Однією з яких є така частина мови як дієслово – одна з небагатьох японських частин мови, яка насправді відмінюється. Японська мова є аглютинативною, тобто афікси поступово додаються один після одного, і таким чином дієслово може дуже сильно вирости у довжину.

Проте ще одною особливістю є наявність багатозначності у значенні дієслів, коли одне слово може мати декілька різних значень. Так, наприклад, дієслово とめる (томеру) має багато значень, й не тільки значення “стоп”, але також й багато значень на основі класифікації канджі. Наприклад:

- 止める (томеру): – зупинка; (Маццура, 2005)
- 停める (томеру): – звільнити, стоп;
- 留める (томеру): – утримувати, запобігати, зупиняти, закривати, забороняти, установлювати, прикріпити, призначити;
- 泊める (томеру): – накладати; прийняти проїзд; залишитися на ніч.

У першому значенні “стоп” можна трактувати дане дієслово щодо предмета, який зупиняється (наприклад, можна вживати по відношенню до автомобіля чи іншого транспорту):

車を止める (курума о томеру) – “зупинка автомобіля” (Маццура, 2005).

У наступному прикладі дане дієслово вживається у значенні “усунути”:

痛みを止める (ітамі о томеру) – “зняти біль”.

У даному прикладі можна побачити і явище метонімії, бо дієслово перекладається як пояснення, що “Тому що це усуває біль” або ж “викликаний припиненням болю, який відчувається”.

Наступний варіант говорить про стримування або ж утримання чогось або щось. Так, у наступному словосполученні 咳を止める (секі о томеру) можна перекласти значення дієслова як “стримувати кашель”.

У розумінні “заборони чогось” виступає японське дієслово у наступному прикладі 外出を止める (гайщюцу о томеру) – “в’їзд заборонений”.

Вхід заборонено – це правило, створене для того, щоб людям не дозволялося порушувати їх. З цієї причини зв’язок між заборонаю належить до метафоричної форми, оскільки має схожість з основою значення.

Ще одним варіантом є значення “запобігти”: 行くのを止める (іку но о томеру) – запобігти вильоту, в цьому випадку “запобігти”, як пояснено, запобігання відходу має значення розширення метонімії, оскільки воно має причинно-наслідковий зв’язок із основним значенням. Або ж ще наприклад: 針で留める (харі де томеру) – заколювати голкою, а також 記憶に留める (кіоку ні тодомеру) – робити нотатки.

Також потрібно зазначити, що дієслово досить часто зустрічається у японській мові, тому його можна зустріти як у літературній мові так і в мові японських періодичних видань. Наприклад:

- 警官が私に車を停めるように命令した (кейкан ні ваташі ні курума о томеру йоу ні мейрей шіта) – Поліція сказала зупинити машину.
- 私は『電波を停める』と言ったことは一度もありません (ваташі ва 『денпа о томеру』то отта кото ва ічідомо арімасен) – Я ніколи не казав тобі «зупинити радіохвилі».
- 自宅の空き部屋などに旅行者を泊める民泊のルールを定める「民泊新法」案の概要が固まった (джітаку но акіхея надо ні рьокооця о томеру мін паку но рууру о садамеру 「мінпакушінпоу」ан но гаййоу га катаматта) – У правилах керівництва встановлено здавати порожню приватну кімнату для проживання розміщених мандрівників.

Варто також зазначити і про дієслово 見込む (мікому), яке вживається у наступних значеннях:

1) чекати; 2) приблизно оцінювати, розраховувати, припускати прикидати; 3) націлитись, намічати своєю жертвою.

Наприклад:

- 寒い冬を見込んで灯油を余分に買った (самуі фую о міконде тоою о йобун ні катта) – в очікуванні того, що зима буде холодною ми запасились великою кількістю керосину (купили трішки більше, зайвого керосину).
- 値上がりを見込んで大量に仕入れる (неагарі о міконде тайрьоу ні шііреру) – ми приготували велику кількість товарів в очікуванні того, що буде збільшення його вартості (ми запасились великою кількістю даного товару).
- 君を友人と見込んで頼みがある (кімі о ююджін то міконду таномі га ару) – довіряючи тобі, як своєму товаришу, я хотів тебе про дещо попросити.
- 社長に見込まれて欧州へ出張した (щяцьо ні мікомарете оущюю е щючцьоу шіта) – він отримав довіру (заручився підтримкою) президента компанії і вирушив у відрядження до Європи.
- 損失を見込む (соншіцу о мікому) – порахувати приблизні збитки.
- 利益を 3 割と見込んだ (ріекі о сан варі то міконда) – приблизно вирахувати відсоток прибутку і він склав 30%.
- 昼食に 1 時間は見込んでおいたほうがいい (чююшьоку ні ічі джікан ва міконде оіта хоу га іі) – краще розраховувати на обід на 1 годину (розраховувати краще, що на обід піде 1 година).
- 余裕を見込んでおく (йоюю о міконде оку) – розрахувати достатню кількість грошей.
- 泥棒に見込まれた家 (доробоу ні мікомарета іе) – будинок на який націлились грабіжники.

Таким чином, одне дієслово в японській мові може мати декілька значень, що досить часто може призвести до плутанини чи під час перекладу чи для не знавців мови.

2.2. Полісемічність іменників в японській мові

Іменники в японській мові також можуть мати декілька значень та вживатись у різних варіантах. Так, наприклад, лексема 道 (мічі) має декілька значень. Одне з найперших значень, яке спадає на думку, коли вживається дана лексема, звичайно ж, дорога, якою їдуть і ходять 広い道 (хіроі мічі) – широка дорога.

Також італійський фільм «La strada» (“Дорога”) переклали японською, як 『道』 – мічі.

У значенні шлях, як напрям кудись можна зустріти наступні приклади:

- 道を開く (мічі о хіраку) – відкривати (або навіть розчищати) шлях.
- 駅に行く途中で知人に会った (екі ні іку тоучюю де шіджін ні атта) – дорогою до станції зустрів свого знайомого.
- 途中で失われたようです (тоучюю де ушінаварета йоудес) – здається, я загубилася; здається, я заблукала.

Наступне значенні у розумінні шлях, дорога, у прив'язці до відстані і часу:

- 遠い道 (тооі мічі) – неблизький шлях (велика відстань).
- 町までは約 2 キロメートルの道 (мачі маде ва яку ні куроомеетору но мічі) – до міста (потрібно проробити) шлях приблизно в 2 кілометри.

У значенні 道 (мічі) як моральність, правильна поведінка:

- 人たる道に背 (хітотару мічі ні сому) – збиватися з праведного шляху

В розумінні стежка, область мистецтва:

茶の道をきわめる (ча но мічі о қавамеру) – пізнавати (ретельно вивчати) чайну церемонію.

Також іменник може вживатись у значенні спосіб, кошти (нерідко може траплятися у порятунку):

- 救う道がない (кусуу мічі га най)– немає способу врятувати.
- 助ける道がないか (таскеру мічі га найка)– нема способу спасти?

В значенні вчення, шлях (деяких пророків) або інших видатних особистостей:

- 仏の道を説く (фуцу но мічі о току) – пояснити суть вчення Будди.

Натомість в розумінні становлення кимось чи чимось, шлях до результату (до чогось):

- 大学合格への道 (дайгаку гоукаку е но мічі) – шлях (який хтось зробив), щоб скласти іспити в університет.

Багатозначність іменників в японській мові характеризується насамперед історією розвитку мови та її збагаченнями новими словами. Крім того, полісемія іменників дає змогу ораторам використовувати певні слова у певних випадках щодо предметів, явищ чи дій.

2.3. Полісемія прикметників японської мови

Прикметники – лексично знаменні, синтаксично самостійні, морфологічно змінювані та незмінні слова. Основна функція – характеристика ознаки предмета, ознаки процесу. Здебільшого вживається у реченні з позиції визначення чи присудка.

Так у японській мові прикметник 渋い (шібуї) має декілька різних значень. У першому трактуванні він означає в'язкий чи міцний (напр. про чай):

- 渋い茶 (шібуї очя) – міцний чай (з гірким, може, в'язким смаком).
- この柿は渋い (коно какі ва шібуї) – ця хурма має в'язкий смак.
- この柿は渋くて食べられない (коно какі ва шібукуте табераренай) – ця хурма має в'язкий смак, що її неможливо їсти (Маццура, 2005, с. 3).

У наступному значенні даний прикметник вживається як незадоволений, похмурий, суворий вираз про обличчя. Наприклад:

- 渋い顔をする (шібуі као о суру) – виглядати похмурим.
- 痛いところを使って渋い顔をする (ітаі токоро о цукатте шібуікао о суру) – робити страшне обличчя, варто доторкнутися до хворого місця (Маццура, 2005, с. 3).

Також прикметник 渋い (шібуі) вживається щодо іншої їжі та квітів.

華やかな代わりに落ち着いた感じ (ханаякана каварі ні очіцуйта канджі) тобто без витівок, спокійний, простий, стриманий:

- 渋い好みをしている (шібуі кономі о шітеіру) – у нього (або когось там) стримані смаки, переваги без вишуканостей.
- 渋い柄 (шібуі гара) – кімоно з непомітним візерунком.
- 渋い喉 (шібуі нод) – добре поставлений голос.
- 渋い人を聞せる (шібуі но хіто о кікосеру) – говорити або читати щось, добре поставленим голосом (без зривів у тональності та ін.)
- 渋い色 (шібуі іро) – непомітний, некричучий колір.

Вживання прикметника у значенні жадібний, скупий:

- 渋い客 (шібуі к'яку) – жадібний клієнт.
- 金払いが渋い (кінбараі га шібуі) – жадібний у розпорядженні грошима, скупий.

Наступний прикметник つよい (цуйоі) також має декілька значень. Найперше він вживається у значенні фізичної сили чи фізичних здібностей:

- 腕力がつよい (ванрьоку га цуйоі) – сильний, дужий.

Перевага у фізичній підготовці.

- 今度の対戦相手のチームは強かった (кондо но тайсенай но чііму ва цуйокатта) – цього разу команда супротивників, яка зійшлася в поединку була дійсно сильною.

Наступне значення в якому може вживатись даний прикметник є значення досить сильний опір, сильний до чогось, резистентний:

- アルコールに強い (арукоору ні цуйоі) – не дуже піддається дії алкоголю.
- もっと強い糸で縫ってください (моттомо цуйоі іто денуттекудасай) – шиття нитками, які не порвуться (досить міцними нитками). (Маццура, 2005, с. 4)

У значенні міцний про статуру

- 強い体 (цуйоі карада) – міцна статура, в значенні сильний духом та міцними особистісними якостями
- 強い心(цуйоі кокоро) – сильний духом,
- 強い意志 (цуйоі іші) – сильна воля. Також можна вживати у значенні сильний у певній галузі, наприклад, у спорті 分析に強力 (бунсекі ні кйоурйоку).

Таким чином, у японській мові можна простежити часте використання полісемічних слів, що в результаті збагачує мовну палітру та розширяє її.

2.4 Складність відрізнити омонімію від полісемії в японській мові

Майже всі лінгвісти, досліджуючи лексико-семантичну парадигматику, наголошують на необхідності визначення структурних відмінностей між омонімією та полісемією, однак водночас вони вказують на складність і актуальність проблеми відмежування омонімії від полісемії, оскільки єдиного погляду на омонімію та чітких критеріїв її відмежування від полісемії немає.

Також не минає цю тему проблема розмежування полісемії та омонімії й набуває в лексикографічній діяльності, оскільки перед укладачами словників постає питання вибору, чи подавати значення слів як багатозначні, тобто варіанти значень одного слова (у даному випадку – виникає питання про розбір багатозначних слів і відображення зв'язку між значеннями), або розглядати слова як омоніми і кожному слову присвячувати окрему словникову статтю.

Різниця між омонімами та полісемією є невизначеною, зрештою вона ґрунтується або на міркуваннях лексикографа про можливість “розширити”

значення певного слова, або на основі деяких історичних свідчень на користь “поширення” слова в минулому. Через цю невизначеність різні словники можуть тлумачити одне й те саме слово як омонім або полісемію (Джон Лайонз, 1968, с. 430).

Таким чином, можна сказати, що проблема лінгвістичного розрізнення полісемії та омоніма не вирішена, а загальний стандарт, застосовний до всіх випадків розрізнення омоніма від полісемії, ще не сформульований (Соколовська, 2003, с. 16).

Щоб краще зрозуміти це наведемо приклад, полісемічним у японській мові є слово 味 (аджі), що використовується в різних контекстах – цікавість, смак на язиці, стан:

1) あの作家は、なかなか味のある文章を書く(Ано сакка ва, наканака аджі-но ару буншьо о каку) – Цей письменник - таки пише цікаві твори.

2) この肉は変な味がする。食べない方がよさそうだ (Коно ніку ва хен-на аджі га суру. табенай хоу га йосасоу да) – Це м'ясо якесь дивне на смак. Краще його, мабуть, не їсти.

3) このはさみは安物のせい、切れ味が今ひとつよくない (Коно хасамі ва ясу моно но сейка, кіреаджі га іма хітоцу йокунай) – Можливо, все через те, що ці ножиці дешеві, але вони нормально не ріжуть.

Але з омонімами ситуація дещо інша, повні та неповні омоніми японської мови крім поділу можна ще класифікувати за структурним типом лексеми, відповідно виділяють групи омонімів, розподіл яких дає нам краще розуміння :

1) найпоширенішим є канго — канго ,тобто китаїзми, напр., 周知 (шюючі) – відкритість і 衆知 (шюючі) – мудрість багатьох; 氾濫 (хан ран) – повінь та 反乱 (хан ран) – заколот і тд;

2) ваго – ваго , або ж чисто японські слова, напр., 離す (ханасу) відділяти, 放す (ханасу) – відпускати й 話す(ханасу) – говорити; 閉める (шімеру) – зачиняти, 占める (шімеру) – посідати і 湿る (шімеру) – відсиріти і тд;

3) канго – ваго, напр., 角 (каку) – кут і 書く (каку) – писати; 位置 (ічі) – позиція, – (ічі) – один та 市 (ічі) – ринок тощо;

4) гайрайго- гайрайго, або ж слова запозичені з різних мов, напр., バンド (бандо) – музичний гурт і バンド (бандо) – набережна; メンド (мейдо) – зроблено та メイド (мейдо) – служниця; アド (адо) – адреса й アド (адо) – реклама і тд.;

5) до гайрайго – канго відноситься, напр., シンパ (шімпа) – прибічник і 新派 (шімпа) – нове вчення; ヤク(яку) – як та 役 (яку) – роль і тд;

6) гайрайго – ваго, напр., クラス (курасу) – клас і 暮らす (курасу) – проживати життя; ホテル (хотеру) – готель і 火照る (хотеру) – червоніти тощо;

7) мікс канго - ваго - гайрайго, напр., 体 (тай) – тіло, 鯛 (тай) – морський окунь і タイ (тай) – краватка; 役 (яку) – роль, 焼く (яку) – смажити і ヤク (яку) – як тощо. (Аністратенко, 2017, с. 77-84)

Наведені вище приклади показують, що полісемії піддаються здебільшого прості слова із загальним значенням, що належать до загальноповсякденної лексики (тобто чиє вживання не обмежене певним стилем мовлення). Окрім цього, полісемія зазвичай притаманна лексичним одиницям ваго, дещо рідше – канго. Для лексичного шару гайрайго полісемія загалом не характерна.

Збільшення кількості значень слова часто є результатом метафоричного переносу, завдяки якому слово набуває переносного значення і може функціонувати в іншому контексті. Саме завдяки контексту, яким зазвичай виступає речення, стає зрозумілим актуальне значення полісемічного слова.

Висновки до розділу 2

Розглянувши питання використання полісемії в японській мові можна зробити висновок, що багатозначність присутня серед іменників, дієслів та прикметників, які досить часто зустрічаються у граматиці.

В японській мові можна вживати одне і те саме слово у різних значеннях, що збагачує мову та розширює варіанти для оратора, оскільки він має змогу підібрати у своєму реченні саме те слово, яке на його думку буде влучним за ситуацією. Тому необхідним контекстом, завдяки якому визначається актуальне значення полісемічної одиниці, як правило, є речення.

Проте багатозначність може зумовити труднощі для початків, хто лише починає вивчати мову і для перекладачів, тому в такому випадку потрібно ретельно перевіряти значення слів за лексичними словниками.

ВИСНОВКИ

У загальнолітературній мові полісемія сприймається як закономірність, як органічна властивість мови, натомість у термінології – як небажане, не характерне їй явище, оскільки “невід’ємною частиною нормативної термінології має бути однозначність” як один з визначальних моментів терміна на відміну від загальноновживаного слова.

Причинами появи лексичної багатозначності за С. В. Кійко є безмежність зовнішнього світу та обмеженість словникового складу; принцип економії; взаємозв’язок самих предметів і явищ, який відображається в свідомості людини у вигляді “пучків знань”.

Функціонування багатозначної лексики та термінів в японській мові має свої особливості. Якщо вивчати її в історичному аспекті, то можна зрозуміти, що багатозначність виникла з потреби в економії простору. Зараз же багато значень слів пов’язані з культурою та світоглядом японців, бо сама японська мова є відображенням японської культури і традицій.

Найбільш розповсюдженими словами, які мають кілька значень є терміни та імена присвячені природі, починаючи зі сезонів і закінчуючи красивими квітами. Багатозначність також спостерігається в іменах людей. В Японії імена людей можуть мати кілька значень, а це залежить від використання ієрогліфів, з яких складається ім’я.

Особливість багатозначної лексики та термінів у японській мові полягає в тому, що точне значення слова залежить від контексту, в якому воно вживається. Це означає, що розуміння написаного тексту часто залежить від культурної освіченості і розуміння фонові інформації людини.

Також, зазвичай в розмовній мові, де використовуються спонтанні фрази, полісемія є більш поширеним явищем, ніж в літературній мові. Літературна мова вимагає точності та дотримання мовних норм, тому ставлення до багатозначної лексики може бути більш обережним.

Отже, можемо сказати так, що багатозначність слів в японській мові має важливе значення для економії простору та для виразності мовлення. Проте, для

правильного розуміння тексту необхідно мати не тільки знання мови, але й розуміння культурної та історичної спадщини, пов'язаної з цією багатозначною лексикою та термінами.

Багатозначність слів дозволяє японцям використовувати мінімальну кількість слів для висловлення різних ідей, принципу з яким знайомий український вислів “зловив за хвіст”. Полісемія також дозволяє авторам використовувати слова з різними значеннями для створення мініатюрних красивих текстів під назвою кайку (кайку), які складаються лише з 17 слів.

В японській мові мають місце як полісемія, так і омонімія. Різниця між цими поняттями полягає в тому, що омоніми – це слова, які мають однакову форму, але різні значення, тоді як полісемія – це явище, коли одне слово має кілька значень.

Доречно буде узагальнити, що в японській мові як полісемія, так і омонімія мають свої особливості та сприймаються залежно від контексту. Для правильного розуміння тексту важливо вивчати значення слів та їх відтінки в різних контекстах, щоб уникнути неправильного тлумачення. Для єдиного стилю мови та культурного спілкування в Японії використовуються спеціальні словники, які включають більш детальні описи значень слів.

Однак, багатозначність також може створювати непорозуміння. У контексті формального чи бізнесового спілкування, де важливо уникнути неправильного тлумачення, полісемія потребує уважності в розумінні взаємодії між співрозмовниками та великого запасу словника, адже одне слово може мати кілька різних значень.

Важливу роль відіграє також мовний контекст, у якому класифікуються слова, контекстне оточення. Неоднозначність відіграє важливу роль у зміні значення. Наявність полісемії та її розвиток свідчить про те, що мова розвивається. Вивчення багатозначності стає актуальною темою, оскільки це ключовий момент у вивченні іноземної мови та розумінні думок інших людей. Полісемія – це процес трансформації значень і створення нових значень у системі лексикографії, що постійно розвивається.

Водночас багатозначність – це складне явище, що характеризується варіативністю свого вираження та відповідних синонімів термінів, що вживаються для нього. При цьому враховувалося явище термінологічної багатозначності, оскільки поняття - це слова, характерні для всіх мовних процесів, що відбуваються в мові.

Все сказане означає, на наш погляд, що потрібно спонукати людей запам'ятовувати не одне значення слова, а кілька, якщо такі є. При боротьбі з багатозначною лексикою рекомендуємо звертати увагу на всілякі прийменники або їх відсутність, доповнення, які супроводжують слова, і визначити їх граматично правильне вживання.

Охарактеризувавши полісемію японської мови можна зробити висновок, що полісемія є важливою частиною японської мови. Багатозначність слів дозволяє японцям економити використання слів для висловлення різних ідей, а також створює можливості для глибшого та збагаченого розуміння текстів.

Проте, слід зазначити, що неправильне розуміння одного зі значень слова може призвести до неправильного тлумачення тексту та породжувати непорозуміння, особливо у формальному спілкуванні. Тому, для правильного розуміння тексту важливо вивчати значення слів та їх відтінки в різних контекстах.

Загалом, полісемія є важливою частиною японської мови та допомагає збагачувати та розширювати її виразні можливості. Це підкреслює важливість вивчення японської мови та передбачає вміння аналізувати полісемічні слова в різних контекстах.

要約

紙という用語は、日本世界の多色性を反映した一種の多義的な言葉を探求しています。日本語は年々人気が高まっているため、日本語学習に関心を持つ人が増えています。そして、かなり研究されている言語の問題は、日本語の多義語です。

日本語の文学用語の基盤としての日本語の高度な多義性の事実と、多義性の発展の基礎となる日本文学研究の存在の1年半の歴史を考慮すると、それは難しくありません。研究対象の用語に高度な曖昧さが存在することを予測します。

日本語では、動詞、名詞、形容詞などの品詞に曖昧さの存在をたどることができます。そして、それらはすべて、コミュニケーション、マスメディア、または日常生活で日本人によって使用されていることは注目に値します。

そのため、科学的研究と辞書資料に基づいて、著者は日本語のさまざまな部分（名詞、動詞、形容詞）の多義語のデータを分析しました。

キーワード: 多義性、名詞、品詞、あいまいさ、形容詞、動詞。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Аністратенко, Л. С. (2017). *Явища полісемії та омонімії у японській літературознавчій термінології*. Вип. 1, Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. с. 6-10.

Булатецька, Л. І. (1991). *До проблеми неоднозначності лінгвістичної термінології в тексті. Теорія та прагматика термінологічної лексики: Тези доповідей республіканської науково-методичної конференції*. Хмельницький, Київ: НМК ВО. с. 8-9.

Кочерган, М. П. (2003). *Загальне мовознавство: Підручник*. Київ: Видавничий центр “Академія”. с. 464.

Комарницька, Т. К., Комісаров, К.Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс: (Том 1 с. 320)*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.

Соколовська, С. Ф. (2003). *Полісемія в тексті: типи реалізації та функції*. № 11. Вісн. Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. с. 201-205.

Малевиц, Л. Д. (2007). *Термінологічна полісемія: онтологія явища, різновиди, шляхи впорядкування. Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць*. Вип. 7, Київ. с. 78-81.

Лисиченко, Л. А. (1977). *Лексикологія сучасної української мови (навч. пос. для студ.-філол.)*. Харків: Вища школа, с. 114.

Ляшук, Н. А. (2001). *Лексична та концептуальна багатозначність лінгвістичної термінології в українській мові: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук*. Київ.

Малевиц, Л. Д. (2007). *Термінологічна полісемія: онтологія явища, різновиди, шляхи впорядкування. Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць*. Вип. 7, Київ. с. 78-81.

Муравицька, М. П. (1964). *Деякі питання полісемії (мат. для спецкурсів та спецсеінарів з лексикології)*. Київ: КУ ім. Т. Г. Шевченка. с.33.

Нікітіної, Ф. О. (1978). *Семантичні та словотворчі проблеми сучасної термінології*. Київ: Вища школа, с.30.

Нікуліна, Н. В. (2016). *Явище полісемії в термінознавстві* (на матеріалі транспортної термінологічної мегасистеми). № 842, Львів: Вісник Національного ун-ту “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми української термінології”. с. 96-99.

Ольшанський, І. Г. (1996). *Когнітивні аспекти лексичної багатозначності* (на матеріалі сучасної німецької мови). №5, Харків: Філологічні науки с.85-93.

Павлова, О. І. (2005). *Полісемія в лінгвістичній термінології української мови. Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. Вип. 6, Київ: с. 9.*

Селіванова, О. О. (2010). *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава: Довкілля.с.843

Солдатова, Л. П. (2007). *Розмежування явищ повної лексичної омонімії та полісемії* (словниковий та функціонально-стилістичний аспекти): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. Київ: “Українська сова”.с.23.

Словник української мови: в 11 т. (ред. колег. Білодід І. К. 1970–1980, та ін.). Київ: Наук. думка. с.519.

Аністратенко, Л. С. Бондаренко, І. П. (2012). *Словник японських літературознавчих термінів*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, с.54.

Симоненко, Л. О. (2007). *Лінгвістичні проблеми унормування наукової термінології*. Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. Вип. 7. Київ: с. 21-25.

Тараненко, О. О. Русанівський М. (Ред.). (2004). *Полісемія. Українська мова: енциклопедія*: Вид. 2, В. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана.

Українська мова: Енциклопедія (2000). Київ: Укр. Енциклопедія.

John Lyons (1968). *Introduction to Theoretical Linguistics*. Cambridge University Press.

Matsuura, K. (2005). *Kamus bahasa Jepang-Indonesia*. Jakarta: PT. Gramedia Pustaka Umum.

Tranika Rahma, Dewi Kusriani, Ahmad Dahidi (2020). *An Analysis of Japanese Verb Tomeru as Polysemy*. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*.

Caramazza A., Grober E. (1976). *Polysemy and the structure of the subjective lexicon*. *Semantics: theory and application* by Rameh C. Washington, 181-206.

新編文学用語辞典 (A Handbook of Literary Terms) 福田陸太郎・村松定孝 (1987). 東京: こびあん書房.

日本文学史辞典 西尾實 (1954). 東京: 日本評論新社.

松本節子、星野恵子。実力アップ！日本語能力試験 1 - 2 級対策。文法 - 語彙編. (2004). 一東京.